

200-РІЧЧЯ ШЕВЧЕНКОВОГО БЕЗСМЕРТЯ В КІНООБ'ЄКТИВІ

4 червня 2014 року в ННДІ українознавства та всесвітньої історії відбулася презентація шевченкознавчого кінолекторію, який розпочав свою роботу відповідно до плану заходів до 200-річчя Т.Г. Шевченка, розроблених на виконання НДР «Освітні проєкції шевченківського дискурсу як простір українознавчої комунікації громадянського суспільства».

Першим із циклу кінопоказів було продемонстровано знятий 1951 року художній фільм знаменитого кінорежисера Ігоря Савченка «Тарас Шевченко». У ньому роль великого Кобзаря зіграв уславлений згодом актор і режисер Сергій Бондарчук. Цей фільм, який вже давно став класикою кіномистецтва, надзвичайно суперечливий, внутрішньо драматичний у своїх основах. Зрештою, інакше й бути не могло, адже доба у яку він постав, була трагічною та драматичною. З одного боку, у фільмі маємо дивовижні художні відкриття та вражаючі режисерські знахідки: епізоди заслання Шевченка, його тяжкої солдатчини розгортаються у своєрідний кінороман із своєю особливою художньою мовою, пластикою гри, логікою мізансцени. Перед нами справді – одне із найвищих досягнень кіносцени ХХ століття.

З іншого боку, твір позначений вражаючим рівнем цензурного тиску та ідеологічних фальсифікацій (особливо це стосується образу Пантелеймона Куліша, з якого на догоду партійній ідеології було зроблено послідовного ворога Тараса Шевченка). Але навіть і в цих жорстких умовах постійного контролю режисер Ігор Савченко, і сузір'я акторів, яких він зібрав у цьому фільмі (крім згаданого Сергія Бондарчука, тут грали такі першорядні зірки тогочасного театру і кіно, як Гнат Юра, Наталя Ужвій, Марк Бернес, Іван Переверзев), спромоглися створити фільм, у кожному кадрі якого уреальнюється висока повага до життя та творчості українського Генія.

Показу фільму передував виступ кандидата філологічних наук, завідувача відділу української філології, керівника НДР Пономаренко А.Ю., яка наголосила: для повноти українознавчого осмислення життєвого чину і творчого подвигу Т. Шевченка засоби кіномистецтва важливі по-особливому, адже у візуальних рядах художнього та документального кіно чинник науково-інформаційний поєднується зі складниками емоційно-сугестивними. У такий спосіб, за словами одного із фундаторів сучасного наукового українознавства, мудре серце поєднується з добрим розумом.

Науковий співробітник відділу української філології Хоменко О.А. окреслив історичний контекст роботи над фільмом «Тарас Шевченко». На його думку, цей художній фільм – характеристичний зріз ідеології доби пізнього сталінізму, яка була позначена підкресленим пієтетом перед постаттю Т. Шевченка (відкриття пам'ятників, музеїв, видання масовими тиражами творів Кобзаря), так і не менш виразними спробами вкласти безмір поетового чину у прокрустове ложе більшовицької ідеології.

Під час наступних кінопоказів буде продемонстровано найкращі зразки художньої та документальної кіношевченкіани.

Відділ української філології

